

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi korkolain 1 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksen mukaan korkolain soveltamisala rajoitettaisiin koskemaan vain varallisuus oikeudelliseen sitoumukseen tai velvoitteeseen perustuvalla rahavelle maksettavaa korkoa. Laki ei siten enää koskisi muun muassa puolison avioliittoon perustuvia saatavia toiselta puolisolta eikä jäämistöoikeudellisia saatavia. Korkolaissa ei myöskään säädettäisi korosta avioliittolain tai lapsen elatuksesta annetun lain mukaan maksettavalle elatusavul-

le, eikä lakia sovellettaisi toistuvina erinä määräajoin vahingonkorvauslain säännösten nojalla suoritettaviin elatusapuihin. Lakiin ehdotetaan myös lisättäväksi säännös, jonka mukaan laki ei koske palautettavalle rahamäärälle suoritettavaa korkoa eräpäivää edeltäneeltä ajalta.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta on sen hyväksynyt.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja muutoksen syyt

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Korkolaki (633/82) koskee rahavelle maksettavaa korkoa. Lakia ei sovelleta julkisoikeudellisesta perusteesta johtuvaan velkasuhteeseen. Korkolakia sovelletaan siten paitsi varallisuus oikeudellisiin sitoumuksiin ja velvoitteisiin myös esimerkiksi perhe- ja perintöoikeuden alalla syntyviin saataviin. Korkolaki koskee myös muun muassa puolison saatavia toiselta puolisolta, jos saatavat johtuvat avioliitosta tai sen purkamisesta. Laki koskee siten esimerkiksi avioliittolain (234/29) mukaan maksettavia elatusapumaksuja. Edelleen korkolaki koskee lapsen elatuksesta annetun lain (704/75) mukaan maksettavia elatusapumaksuja. Korkolakia sovelletaan myös perinnön johdosta syntyviin saataviin. Vahingonkorvaukseen korkolakia sovelletaan siinäkin tapauksessa, että korvaus on suoritettava toistuvina erinä määräajoin. Korkolain mukaan erääntyneelle saa-

tavalle lasketaan viivästyskorkoa 16 prosentin mukaan eräpäivästä.

Korkolain soveltaminen perhe- ja perintöoikeudellisiin saataviin on aiheuttanut ongelmia. Puolisoiden omaisuutta jaettaessa avioliiton purkaututtua tai asumuseron perusteella puolisolle syntyvät saatavat ovat osaksi sellaisia, että ne voidaan toteuttaa ainoastaan puolisoitten välillä toimitettavassa osituksessa. Näille saataville ei lasketa korkolain mukaista korkoa. Puoliso voi kuitenkin osituksen perusteella joutua luovuttamaan toiselle puolisolle myös rahavaroja ja suorittamaan avioliiton purkautumisen vuoksi toiselle puolisolle vahingonkorvausta. Tällaisille saataville on laskettava viivästyskorkoa korkolain mukaan.

Puolisolle saattaa myös avioliiton aikana syntyä rahasaatava toiselta puolisolta. Nämäkin rahasaatavat kuuluvat korkolain piiriin, ja niille tulee laskea korkolain mukaista 16 prosentin viivästyskorkoa, jollei niitä suoriteta viimeistään eräpäivänä.

Erityisen suuria ongelmia korkolain soveltamisen perheoikeudellisiin saataviin on aiheuttanut elatusapumaksujen osalta. Vaikeudet liittyvät sekä koron laskemiseen että korkovaatimuksen toteuttamiseen.

Vaikeudet viivästyskoron laskemisessa elatusapumaksuille aiheutuvat lähinnä kahdesta seikasta. Ensinnäkään elatusapumaksuja ei käytännössä läheskään aina makseta eräpäivänä eikä sen suuruisina kuin maksuvelvoitteesta seuraisi. Sen seikan selvittäminen, mitkä erät ovat kokonaan tai osaksi vielä maksamatta ja mille erille siis olisi laskettava viivästyskorkoa, on jo sinänsä työläs tehtävä. Kun elatusapu peritään ulosottoteitse, kertyneet varat lasketaan ensisijaisesti ulosmittausta edeltäneen vuoden aikana erääntyneiden maksuerien suorituksiksi. Tämä johtuu etuoikeusasetuksen 20 §:n 3 momentin säännöksestä, jonka mukaan elatusavulla on ulosmittauksessa etuoikeus niiden elatusapuerien osalta, joiden erääntymisestä ulosmittausta haettaessa on kulunut enintään yksi vuosi. Jos kaikki tällaista etuoikeutta nauttivat elatusapumaksut on saatu elatusvelvolliselta perityksi ja kysymyksessä on palkan ulosmittaus, lasketaan muut ulosmittauksessa kertyneet varat kahden viimeistä vuotta edeltäneen vuoden elatusapujen maksuksi. Ulosottolain 4 luvun 6 §:n 4 momentin mukaan ulosmittausta palkasta nimittäin ei saa toimittaa sellaisen lapselle tulevan elatusavun perimiseksi, jonka erääntymisestä on kulunut enemmän kuin kolme vuotta. Tämä sääntely vaikeuttaa sekin osaltaan viivästyskoron laskemista. Sen seikan selvittäminen, mitkä elatusapuerät ovat maksamatta, on välttämätöntä jo pääomavelan perimistä varten. Viivästyskoron perimistä varten on lisäksi laskettava korko erikseen jokaiselle kokonaan tai osaksi maksamatta olevalle erälle sen erääntymispäivästä siihen asti, kunnes saatava maksetaan.

Viivästyskoron laskemista vaikeuttaa vielä lapsen elatuksen turvaamisesta annetun lain (122/77) mukaisen elatustuen maksaminen. Elatustukea on muun muassa maksettava, kun elatusvelvollinen on laiminlyönyt elatusavun maksamisen. Yleensä elatustuki maksetaan jokaisen kuukauden 10 päivään mennessä.

Elatukseen oikeutettu saa siten elatustuen käyttöönsä 10 päivää myöhemmin kuin elatusapumaksun olisi pitänyt tulla hänen käyttöönsä. Elatustuen määrä on usein elatusavun määrää pienempi. Tämä merkitsee sitä, että elatukseen oikeutetulle syntyy korkotappio 10 päivältä ja lisäksi sen jälkeiseltäkin ajalta siltä osin kuin

elatusapumaksun määrä on elatustuen määrää korkeampi.

Elatustuki on perusteeltaan julkisoikeudellinen. Kunta ei tämän vuoksi voi korkolain perusteella vaatia elatusvelvolliselta korkoa elatukseen oikeutetulle suorittamalleen elatustuella.

Elatusavulle maksettava korko voidaan ulosmittata vain tuomion tai sosiaalilautakunnan vahvistaman sopimuksen perusteella. Kummassakin tapauksessa edellytetään, että velvollisuudesta maksaa viivästyskorkoa on maininta ulosmittauksen perusteena olevassa asiakirjassa. Ennen korkolain voimaantuloa annetuissa elatusaputuomioissa ei ole tällaista mainintaa. Sellaista ei läheskään aina ole myöskään lain voimaan tultua annetuissa tuomioissa. Myös elatusapusopimuksista puuttuu useimmiten maininta velvollisuudesta maksaa viivästyskorkoa erääntyneelle elatusapumaksulle.

Myös perintötilanteissa saattaa syntyä erilaisia rahasaatavia. Perillinen voi eräissä tapauksissa joutua palauttamaan ennakkoperintönä saamiensa varoja kuolinpesälle tai suorittamaan kanssaperillisen lakiosan täydennystä. Testamentin saaja voi joskus maksaa perillisen lakiosasta puuttuvan määrän rahana perillisen määräämän kohtuullisen ajan kuluessa seurauksin, ettei testamentin enää katsota loukkaavan lakiosaa. Pesän varoista voidaan suorittaa avustusta sitä tarvitsevalle tai hyvitystä perittävän hyväksi tehdystä työstä. Testamentin käyttöoikeutta koskevien säännösten perusteella saattaa syntyä rahasaatavia käyttöoikeuden haltijan ja omaisuuden omistajan kesken. Kuolinpesän hallinto saattaa aiheuttaa menoja, jotka voidaan periä kuolinpesältä tai perilliseltä.

Edellä mainituille ja muille perintökaaren (40/65) perusteella maksettaville rahamäärille laskeaan nykyisin korkoa korkolain mukaisesti, jollei toisin ole säädetty.

Tiettyä rahamäärää tarkoittavalle jälkisaädökselle on perintökaaren 22 luvun 5 §:n mukaan maksettava korkoa viiden prosentin mukaan siitä kun neljä kuukautta on kulunut testamentin tekijän kuolemasta. Perintökaaren maatilaperimystä koskevan 25 luvun 2 §:n mukaan maatilalan lunastushinnalle lasketaan korkoa Suomen Pankin kulloinkin voimassa olevaa peruskorkoa vastaavan korkokannan mukaisesti siitä kun perinnönjako sai lainvoiman. Viivästyneelle rahamäärälle on suoritettava laissa säädetty viivästyskorko.

Vahingonkorvauslain (412/74) 5 luvun 4 §:n mukaan vahingonkorvaus voidaan eräissä tapauksissa määrätä maksettavaksi toistuvina suorituksi-

na. Myös luvun 2 §:n mukaan maksettavia vahingonkorvauksia voidaan tuomita maksettaviksi määräajoin toistuvina suorituksina, vaikka tästä ei ole nimenomaista mainintaa pykälässä. Näissäkin tapauksissa viivästyskorko on laskettava erikseen jokaiselle erääntyneelle mutta kokonaan tai osaksi maksamattomalle erälle.

Eräiden elatusapujen sitomisesta elinkustannuksiin annetun lain 1 §:n (124/77) mukaan avioliittolain tai lapsen elatuksesta annetun lain perusteella määräajoin suoritettava elatusapu on sidottu elinkustannuksiin. Sama koskee lain 3 §:n mukaan vahingonkorvauslain säännösten nojalla määräajoin suoritettavia elatusapuja.

Korkolain 3 §:n mukaan velallinen ei ole velvollinen maksamaan korkoa velalle sen eräpäivää edeltäneeltä ajalta. Vastaava säännös sisältyi aikaisemmin kauppakaaren 9 luvun 10 §:ään. Viimeksi mainitun säännöksen ei katsottu muodostavan estettä sille, että velallinen voitiin velvoittaa maksamaan korkoa rahamäärälle, jonka hän oli velvollinen palauttamaan velkojalle esimerkiksi sopimuksen purkamisen vuoksi. Irtaimen kaupassa myyjä on siten joskus katsottu voitavan velvoittaa maksamaan korkoa hänen käytössään olevalle kauppahinnalle, jos kauppa puretaan. Palautettavalle rahamäärälle laskettava korko vastaa ostajan velvollisuutta korvata myyjälle tavaran käytöstä ennen palauttamista saamansa hyöty.

1.2. Muutoksen syyt

Korkolain soveltaminen elatusapuihin on aiheuttanut lähes ylipääsemättömiä vaikeuksia ja huomattavasti lisätyötä elatusapujen perinnässä. Viivästyskoron perintä edellyttää, että selvitetään, mitkä elatusapumaksut ovat kokonaan tai osaksi maksamatta sekä milloin ne ovat erääntyneet maksettaviksi. Viivästyskorko lasketaan tämän jälkeen erikseen jokaiselle erälle.

Kun elatukseen oikeutetulle maksetaan sekä elatustukea että elatusapumaksuja, viivästyskorko on laskettava jokaiselta kalenterikuukaudelta koko elatusapumaksun määrälle siihen asti, kunnes elatustuki maksetaan, sekä kalenterikuukauden jäljelle jäävältä ajalta määrälle, jolla elatusapumaksun määrä ylittää elatustuen määrän. Näin monimutkaisen laskutoimituksen suorittamista yleensä pienten korkomäärien selvittämiseksi ei voida pitää tarkoituksenmukaisena.

Korkolain mukaista viivästyskorkoa lasketaan myös ennen lain voimaantuloa syntyneelle, mut-

ta vasta voimaantulon jälkeen viivästyneelle saatavalle. Tämän vuoksi on odotettavissa, että vanhoillekin elatusavuille tultaisiin hakemaan erillinen tuomio viivästyskoron vastaista täytäntöönpanoa varten. Tämä johtaisi tuomioistuinten työmäärän huomattavaan lisääntymiseen siirtymävaiheessa.

Korkolain soveltaminen perhe- ja perintöoikeudellisiin saataviin aiheuttaa siis ongelmia. Se johtaa joskus siihen, että velallisen on maksettava suhteettoman korkeaa viivästyskorkoa. Elatusapumaksujen perinnässä korkolain soveltaminen puolestaan johtaa siihen, että voimavaroja joudutaan käyttämään viivästyskoron laskemiseen sen sijaan, että niitä käytettäisiin pääomavelkojen perimiseen.

Perhe- ja perintöoikeudelliset saatavat eivät kuulu muiden pohjoismaiden viivästyskorkoa sääntelevien lakien soveltamisalaan.

Edellä olevan perusteella ehdotetaan, ettei korkolakia sovellettaisi avioliittolain ja lapsen elatuksesta annetun lain mukaan maksettaviin elatusapuihin.

Myös sellaiselle elatusavulle laskettavan koron selvittäminen ja periminen, jota velallinen on vahingonkorvauslain nojalla velvoitettu määräajoin suorittamaan vahingonkorvauksena, tuottaa samanlaisia vaikeuksia kuin elatusapumaksujen koron periminen. Tästä syystä ehdotetaan, ettei tällaisellekaan elatusavulle olisi maksettava viivästyskorkoa. Sekä avioliittolain ja lapsen elatuksesta annetun lain mukainen elatusapu että vahingonkorvauksena määräajoin suoritettava elatusapu on sidottu elinkustannuksiin. Koska rahanarvon alentuminen näissä tapauksissa otetaan huomioon velan pääoman määrässä, viivästyskoron saamatta jääminen ei ole velkojan kannalta yhtä suuri menetys kuin se olisi muiden saatavien kohdalla.

Korkolain 3 §:n 1 momentissa oleva maininta, jonka mukaan velallinen ei ole velvollinen maksamaan korkoa velan eräpäivää edeltäneeltä ajalta, saatetaan tulkita siten, ettei korkoa voitaisi tuomita palautettaville rahamäärille. Tällaisen tulkinnan estämiseksi ehdotetaan, että korkolakiin otettaisiin säännös, jonka mukaan korkolaki ei lainkaan koske tällaisia korkoja. Kun rahamäärä veloitetaan palautettavaksi esimerkiksi sopimuksen purkamisen vuoksi tai takaisinsaannin yhteydessä konkurssissa, tällaiselle määrälle voitaisiin tarvittaessa tuomita korkoa jo siitä lähtien, kun palautusvelvollinen otti rahamäärän vastaan. Tässä yhteydessä ei ole kuitenkaan katsottu tarpeelliseksi ehdottaa nimenomaisesti säädettäväk-

si, että palautukseen oikeutettu saa vaatia korkoa tällaiselle rahamäärälle, joten kysymys muun kuin viivästyskoron maksamisesta palautettavalle rahamäärälle jäisi erikseen lainsäädännössä sääntelemättä.

2. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Esitys on laadittu oikeusministeriössä virkatyönä.

Ulosottoasiain neuvottelukunta on ehdottanut oikeusministeriölle, että elatusavun ulosottope-
rinnässä ilmenneen kestäättömän tilanteen lau-
kaisemiseksi korkolakia muutettaisiin siten, että
elatusavulle ei peritä viivästyskorkoa. Korkolain
soveltamisalan ulkopuolelle olisi jätettävä avio-
liittolain ja lapsen elatuksesta annetun lain mu-
kainen määräajoin suoritettava elatusapu sekä
toistuvina erinä maksettava vahingonkorvaus. Li-
säksi ulosottoasiain neuvottelukunta on ehdotta-
nut, että lapsen elatusavun täytäntöönpanojär-
jestelmän uudistamisen jatkovalmistelun yhtey-
dessä selvittäisiin kysymys viivästyskoron peri-
misestä maksamattomalle elatusavulle. Suomen
Kaupunkituomarien Yhdistys r.y.:n hallitus on
ilmoittanut oikeusministeriölle yhtyvän ulos-
ottoasiain neuvottelukunnan ehdotukseen tarvit-
tavan lainmuutoksen aikaansaamiseksi.

Elatusvelvollisten Liitto r.y. ja Yksinhuoltajien
Liitto r.y. ovat lähettäneet oikeusministeriölle
yhteisen kannanottonsa, jonka mukaan korkolain
10 §:ään tulisi lisätä: "Milloin perheoikeudelli-
nen velka on johtunut maksuvaikkeudesta, johon
velallinen sairauden, vammaisuuden, työttömyy-
den tai muun erityisen seikan vuoksi pääasial-
lisesti omatta syyttään on joutunut, ei viivästys-
korkoa peritä." Mainittujen yhdistysten kannan-
oton mukaan korkolakia tulisi kaikessa ankaruu-
dessaan soveltaa silloin, kun elatusvelvollinen
syyllistyy elatusurvarikkomukseen tai -rikokseen.
Tämän kannanoton on Elatusvelvollisten Liitto
r.y. vielä erikseen toimittanut oikeusministeriölle
tiedoksi.

Elatusvelvollisten Liitto r.y.:n ja Yksinhuolta-
jien Liitto r.y.:n ehdotuksen toteuttaminen mer-
kitsisi kaikkien niiden ongelmien jatkumista,

joita nyt on ilmennyt korkolain soveltamisessa
elatusapusaataviin. Lisäksi ehdotuksen toteutta-
minen merkitsisi, että elatusapuja perittäessä olisi
täytäntöönpanomenettelyssä jokaisen eräänty-
neen mutta maksamattoman elatusapuerän osalta
erikseen tutkittava maksun laiminlyönnin syy ja
elatusvelvollisen olosuhteet maksun laiminlyön-
nin hetkellä. Tämän vuoksi ehdotus ei ole toteut-
tamiskelpoinen.

3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole organisatorisia vaikutuksia.

Ehdotettu laki merkitsisi sitä, että elatusapu-
maksujen perinnästä viranomaisille aiheutuvat
tehtävät olisivat samanlaiset kuin ennen korko-
lain voimaantuloa; korkolaista aiheutuvat lisäteh-
tävät lakkaisivat.

Elatusmaksuihin oikeutetut henkilöt eivät eh-
dotetun lain mukaan saisi viivästyskorkoa elatusa-
pusaatavilleen. Heidän asemansa olisi siten sama
kuin ennen korkolain voimaantuloa.

4. Esityksen riippuvuus muista valmisteluhankkeista

Ulosottoasiain neuvottelukunta on ehdottanut
lapsen elatusapujen perinnän uudistamista. Eh-
dotuksen mukaan kalenterivuoden aikana erään-
tyneet elatusapumaksut perittäisiin kokonaisuus-
dessaan ennen kuin seuraavan vuoden elatusavun
perintä alkaa. Elatusavun täytäntöönpanossa olisi
tarkoitus siirtyä noudattamaan verojen ja maksu-
jen ulosoton järjestelmää, jolloin erääntyneiden
elatusapumaksujen vanhentumisaika tulisi sa-
maksi kuin verojen. Tällaisessa järjestelmässä olisi
mahdollista periä elatusavulle viivästyskorkoa.
Elatusapujen saattaminen jälleen korkolain sovel-
tamisalan piiriin tai muuten korolliseksi, olisi
tämän vuoksi otettava uudelleen harkittavaksi,
kun elatusapujen perimisjärjestelmä mainitun
ehdotuksen pohjalta tai muulla tavoin on uudis-
tetty.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Pykälän mukaan korkolaki koskisi vain varallisuus oikeudelliselle rahavelalle maksettavaa korkoa. Korkolain soveltamisalaa muutettaisiin näin ollen nykyiseen verrattuna lähinnä siten, että perhe- ja perintöoikeudellisista suhteista johtuvat saatavat jäisivät lain soveltamisalan ulkopuolelle, jolleivät nämä saatavat ole rinnastettavia muihin rahasaataviin. Eräät puolison saatavat toiselta puolisolta jäisivät korkolain piiriin, kuten puolison työsopimuksen tai toisen puolison rikokseen perustuvat saatavat. Sen sijaan laki ei koskisi esimerkiksi puolison avioliittolakiin perustuvia elatusapusaatavia toiselta puolisolta eikä myöskään niitä tapauksia, joissa saatava voidaan ottaa huomioon ainoastaan puolisoitten kesken toimitettavassa osituksessa. Laki ei myöskään koskisi saatavia, jotka perustuvat puolisoitten yhteisen omaisuuden jakamiseen puolisoitten kesken.

Korkolaki ei myöskään koskisi perillisten keskinäisiä saatavia tai saatavia kuolinpesältä tai velkaa sille. Perillinen tai testamentinsaaja ei korkolain säännösten nojalla voisi saada korkoa sen vuoksi, ettei rahamääriä luovuteta heille. Korkolaki ei myöskään koskisi korkoa rahamäärälle, joka ennakkoperinnön johdosta tai vastaavasta syystä on palautettava kuolinpesälle tai perilliselle. Edelleen laki ei koskisi korkoa saatavalle, joka on voinut syntyä kuolinpesän osakkaalle, koska hänellä on ollut kuluja kuolinpesän hoitamista varten. Sen sijaan laki koskisi ulkopuolisen velkojan saatavaa kuolinpesästä.

Laki ei myöskään koskisi lapsen elatuksesta annetun lain nojalla maksettavia elatusapuja.

Sen sijaan laki koskisi edelleen varallisuus oikeudellisia saatavia yleensä. Lakia sovellettaisiin esimerkiksi velallisen antamaan yksipuoliseen velkasitoumukseen siitä riippumatta, onko sitoumus otettu velkakirjaan vai ei. Laki koskisi edelleen sopimuksesta johtuvia rahasuorituksia kuten kauppahintasaatavia ja muita suorituksen vastikkeita ja sopimuksen rikkomisesta johtuvia vahingonkorvaus- ja muita saatavia. Lain piiriin kuuluisivat muun muassa myös yhteisö- ja yhtiöoikeuden alalla, työoikeuden, kuljetusoikeuden ja immateriaalioikeuden alalla syntyvät rahasaatavat. Tältä osin lain alaa ei voida luetella tyhjentävästi.

Varallisuus oikeuden alaan kuuluisivat myös vahingonkorvaussaatavat siinäkin tapauksessa, et-

teivät ne perustu sopimuksen rikkomiseen. Lain ulkopuolelle jäisivät pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan kuitenkin sellaiset elatusavut, jotka vahingonkorvauslain säännösten nojalla on maksettava toistuvina erinä määräajoin. Pykälän sanonta perustuu tältä osin lähinnä eräiden elatusapujen sitomisesta elinkustannuksiin annetun lain 3 §:ään. Säännös on tarkoitettu tulkittavaksi siten, että se koskee paitsi vahingonkorvauslain 5 luvun 4 §:n myös luvun 2 §:n perusteella määräajoin maksettavia elatusapuja.

Pykälän 2 momentin 2 ja 3 kohta vastaavat voimassa olevaa oikeutta.

Julkisoikeudellisesta perusteesta johtuva saatava ei voine olla varallisuus oikeudellinen. Selvyyden vuoksi ehdotetaan kuitenkin nimenomaisen maininnan säilyttämistä pykälässä siitä, ettei korkolaki koske perusteeltaan julkisoikeudellisia saatavia.

Pykälän 3 momentin mukaan korkolakia ei sovellettaisi sopimuksen purkamiseen tai perusteettomasti saatuun etuun perustuvaan taikka tähän verrattavaan velvoitteeseen palauttaa saatu vastike tai etuus, siltä osin kuin on kysymys koron maksamisesta eräpäivää edeltäneeltä ajalta. Tämän mukaan jäisi avoimeksi, onko tällaiselle saatavalle maksettava korkoa ja minkä korkokannan mukaan korkoa olisi laskettava palautettavalle rahamäärälle ajalta, jolta velallinen ei ole velvollinen maksamaan viivästyskorkoa. Säännös koskisi esimerkiksi koron maksamista palautettavalle kauppahinnalle kaupan purkautuessa, takaisinsaantivelvollisuuden perusteella konkurssipesälle palautettavia rahamääriä ja muita vastaavanlaisia saatavia. Sen sijaan korkolaki koskisi edelleen tällaisille saataville mahdollisesti maksettavia viivästyskorkoja.

2. Voimaantulo

Laki tulisi saattaa voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta on sen hyväksynyt. Laki ei kuitenkaan olisi taannehtiva eikä se siis vaikuttaisi ennen lain voimaantuloa syntyneeseen oikeuteen vaatia korkoa maksettavaksi. Tämän periaatteen mukaan muutos jättää ensiksi sellaisenaan voimaan ne koron maksamista koskevat sopimukset, jotka on tehty ennen muutoksen voimaantuloa sekä ne sitoumukset ja tuomioistuimen päätökset, jotka on annettu ennen

muutoksen voimaantuloa ja joissa koron maksamista koskeva velvoite on nimenomaisesti vahvistettu (2 momentin 1 kohta). Tällaiset nimenomaisen koronmaksuvelvollisuuden sisältävät sopimukset ja sitoumukset jäävät koskemattomina ja oikeudellisesti sitovina voimaan siinäkin tapauksessa, että kysymyksessä ei olisi sopimus tai sitoumus, joka on erityissäännösten nojalla täytäntöönpanokelpoinen kuten esimerkiksi lapsen elatuksesta tehty sopimus, jonka sosiaalilautakunta on vahvistanut.

Koskemattomuusperiaate tulee tietyssä laajuudessa ulottumaan myös sellaiseen ennen tämän lain voimaantuloa erääntyneeseen velkaan, jonka eräpäivä on velallista sitovasti määrätty siten kuin korkolain 5 §:ssä on säädetty, vaikkakaan koron maksamisesta ei ole annettu oikeudellisesti velvoittavaa sitoumusta taikka tuomioistuimen päätöstä (2 momentin 2 kohta). Näissä tapauksissa koron maksamiseen on kuitenkin sovellettava korkolain (633/82) aikaisempia säännöksiä vain siltä osin kuin kysymys on velvollisuudesta maksaa korkoa muutoksen voimaantuloa edeltäneeltä ajalta. Sen sijaan velvollisuutta maksaa korkoa tällaiselle ennen muutoksen voimaantuloa erääntyneelle velalle on arvosteltava uuden lain mukaisesti siltä osin kuin kysymys on velvollisuudesta maksaa korkoa muutoksen voimaantulon jälkeiseltä ajalta, jos tällainen velka muutoksen voimaantullessa on edelleen maksamatta. Jos kysymyksessä on sellainen velka, jolle muutoksen mukaan ei ole korkoa suoritettava, esimerkiksi lapselle suoritettava elatusapu, merkitsee edellä sanottu sitä, että muutoksen tullessa voimaan velvollisuus maksaa korkoa muutoksen voimaantulon jälkeiseltä ajalta tulee vastaisuuteen näh-

den katkeamaan samalla kun tuohon ajankohtaan mennessä korkolain mukaisesti karttunut korkosaaminen jää koskemattomana voimaan.

Voimaantulosäännöksen 3 momenttiin on otettu erityinen prekluusiosääntö, jota on sovellettava silloin, kun kysymyksessä on määräajoin maksettava elatusapu ja koronmaksuvelvollisuutta ei ollut ennen muutoksen voimaantuloa vahvistettu siten kuin voimaantulosäännöksen 2 momentin 1 kohdassa on säädetty. Näissä tapauksissa on muutoksen voimaantuloon saakka karttuneen koron maksamista vaadittava kanteella, joka on pantava vireille vuoden kuluessa muutoksen voimaantulosta lukien.

Muutettuja säännöksiä ei myöskään sovellettaisi velvollisuuteen maksaa korkoa velalle, jonka eräpäivää ei ollut ennalta määrätty, sekä vahingonkorvaukselle tai vastaavanlaiselle velalle, jos tällaisen velan maksamista oli vaadittu ennen muutoksen voimaantuloa (2 momentin 3 kohta). Vaatimus tällaisen velan maksamisesta on kuitenkin tällöin tullut esittää ennen muutoksen voimaantuloa siinä järjestyksessä kuin korkolain 6 §:ssä ja vastaavasti 7 §:n 1 momentissa on säädetty.

Lopuksi on vielä huomattava, että korkolain (633/82) 13 §:n 1 momentissa olevan voimaantulosäännöksen mukaan korkolain säännöksiä ei ole sovellettava ennen korkolain voimaantuloa, tammikuun 1 päivää 1983, annettuun sitoumukseen koron maksamisesta eikä maksuun, joka sanottuna ajankohhtana jo oli viivästynyt.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

korkolain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 20 päivänä elokuuta 1982 annetun korkolain (633/82) 1 § näin kuuluvaksi:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään varallisuus oikeudelliseen sitoumukseen tai velvoitteeseen perustuvalla rahavelalle maksettavasta korosta.

Tätä lakia ei sovelleta:

- 1) määräajoin maksettavaan elatusapuun, joka on vahvistettu suoritettavaksi vahingonkorvauslain (412/74) nojalla;
- 2) liikennevakuutukseen tai lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen perustuvaan saatavaan;
- 3) lakisääteiseen eläkevakuutukseen, työntekijän ryhmähenkivakuutukseen tai vastaavaan kunnallisen eläkelaitoksen myöntämään etuuteen; eikä
- 4) julkisoikeudellisesta perusteesta johtuvaan saatavaan.

Tämän lain säännöksiä ei myöskään sovelleta sopimuksen purkamiseen tai perusteettomasti saatuun etuun perustuvaan taikka tähän verratta-

vaan velvoitteeseen palauttaa saatu vastike tai etuus, siltä osin kuin kysymys on koron maksamisesta velan eräpäivää edeltäneeltä ajalta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Tämän lain säännöksiä ei sovelleta:

- 1) ennen tämän lain voimaantuloa sopimuksella, sitoumuksella tai tuomioistuimen päätöksellä vahvistettuun velvollisuuteen maksaa korkoa;
- 2) velvollisuuteen maksaa korkoa velan eräpäivästä lukien tämän lain voimaantuloa edeltäneeltä ajalta; eikä
- 3) velvollisuuteen maksaa korkoa korkolain 6 ja 7 §:ssä tarkoitettulle velalle, jonka maksamista oli vaadittu ennen tämän lain voimaantuloa.

Jos määräajoin maksettavalle elatusavulle ei ole ennen tämän lain voimaantuloa sopimuksella tai tuomioistuimen päätöksellä vahvistettu suoritettavaksi korkoa, on koron maksamista vaadittava kanteella, joka on pantava vireille vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Helsingissä 16 päivänä syyskuuta 1983

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Oikeusministeri *Christoffer Taxell*

Laki

korkolain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 20 päivänä elokuuta 1982 annetun korkolain (633/82) 1 § näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

1 § Sovellettamisala

Rahavelalle maksettavasta korosta säädetään tässä laissa.

Tätä lakia ei sovelleta julkisoikeudellisesta perusteesta johtuvaan velkasuhteeseen eikä liikennevakuutukseen, lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen tai lakisääteiseen eläkevakuutukseen eikä työntekijän ryhmähenkivakuutukseen tai sitä vastaavaan kunnallisen eläkelaitoksen myöntämään etuuteen.

Ehdotus

1 § Sovellettamisala

Tässä laissa säädetään varallisuus oikeudelliseen sitoumukseen tai velvoitteeseen perustuvalle rahavelalle maksettavasta korosta.

Tätä lakia ei sovelleta:

- 1) määrääjain maksettavaan elatusapuun, joka on vahvistettu suoritettavaksi vahingonkorvauslain (412/74) nojalla;
- 2) liikennevakuutukseen tai lakisääteiseen tapaturmavakuutukseen perustuvaan saatavaan;
- 3) lakisääteiseen eläkevakuutukseen, työntekijän ryhmähenkivakuutukseen tai vastaavaan kunnallisen eläkelaitoksen myöntämään etuuteen; eikä
- 4) julkisoikeudellisesta perusteesta johtuvaan saatavaan.

Tämän lain säännöksiä ei myöskään sovelleta sopimuksen purkamiseen tai perusteettomasti saatuun etuun perustuvaan taikka tähän verrattavaan velvoitteeseen palauttaa saatu vastike tai etuus, siltä osin kuin kysymys on koron maksamisesta velan eräpäivää edeltäneeltä ajalta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Tämän lain säännöksiä ei sovelleta:

- 1) ennen tämän lain voimaantuloa sopimuksella, sitoumuksella tai tuomioistuimen päätöksellä vahvistettuun velvollisuuteen maksaa korkoa;
- 2) velvollisuuteen maksaa korkoa velan eräpäivästä lukien tämän lain voimaantuloa edeltäneeltä ajalta; eikä
- 3) velvollisuuteen maksaa korkoa korkolain 6 ja 7 §:ssä tarkoitettulle velalle, jonka maksamista oli vaadittu ennen tämän lain voimaantuloa.

Jos määrääjain maksettavalle elatusavulle ei ole ennen tämän lain voimaantuloa sopimuksella tai tuomioistuimen päätöksellä vahvistettu suoritettavaksi korkoa, on koron maksamista vaadittava kanteella, joka on pantava vireille vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.